

Onesnaževanje zraka

EVROPSKA IN GLOBALNA TEŽAVA

dr.
Ivana Gudelj

Zrak je sestavljen iz 78 % dušika, 21 % kisika in 1 % argona. V zraku je tudi vodna para, ki predstavlja 0,1–4 % troposfere. Toplejši zrak običajno vsebuje več vodne pare kot hladnejši. V zraku je tudi zelo majhna količina drugih plinov, tako imenovanih plinov v sledovih, vključno z ogljikovim dioksidom in metanom. Poleg tega obstaja na tisoče drugih plinov in delcev, vključno s sajami in kovinskimi delci, ki v ozračje prihajajo s človeškim delovanjem ali iz naravnih virov. Sestava zraka v troposferi je odvisna spremembe. Nekatere snovi v zraku so zelo reaktivne, praviloma se mešajo z drugimi snovmi, pri čemer nastajajo nove snovi, ki lahko predstavljajo t. i. sekundarne onesnaževalne snovi, ki so škodljive za zdravje ljudi in okolje. Vročina, ki vključuje sončno energijo, je pogosto katalizator, ki olajša ali povzroča kemične reakcije.

VPLIV ONESNAŽENEGA ZRAKA NA ZDRAVJE

Onesnažen zrak lahko neposredno škoduje zdravju ljudi, z dihanjem ali posredno, z izpostavljenostjo onesnaževalom, ki se prenašajo po zraku, usedajo na rastline in zemljo ali bioakumulirajo v prehrabeni verigi (slika 1).

Onesnaženost zraka pomembno vpliva na pojav pljučnega raka ter bolezni dihal, srca in ožilja v Evropi. Vse več je dokazov o drugih učinkih na zdravje, kot so počasen prenatalni razvoj in prezgodnji porod ter posledični učinki na zdravje v kasnejših razvojnih življenjskih fazah zaradi prenatalne izpostavljenosti. Čeprav onesnaženost zraka vpliva na vse, ne vpliva na vse v enaki meri. Zaradi večje gostote prebivalstva, so onesnaženju bolj izpostavljeni tisti, ki živijo v urbanih območjih. Nekatere skupine so bolj ranljive od drugih, na primer ljudje, ki trpijo zaradi bolezni žilnega in dihalnega sistema, ljudje z občutljivimi dihalnimi potmi, alergijami dihalnih poti, starejše osebe in otroci.

Onesnaževanje zraka vpliva na vse ljudi tako v razvitih državah kot v državah v razvoju, menijo strokovnjaki iz regionalnega urada Svetovne zdravstvene organizacije (SZO) za Evropo. V Evropi je velik delež prebivalstva še vedno izpostavljen ravni, ki presega priporočila glede kakovosti zraka. Ni enostavno oceniti pravega obsega škodljivosti za zdravje in okolje, ki ga povzroča onesnaženje zraka. Toda na voljo je veliko raziskav, ki temeljijo na različnih področjih ali virih onesnaženja. Ocenjuje se, da onesnaževanje zraka v Evropi skrajša pričakovano življenjsko dobo za približno 8,6 mesecev. Nekateri ekonomski modeli se lahko uporabljajo pri oceni stroškov onesnaženja zraka. Običajno vsebujejo zdravstvene stroške, ki nastanejo zaradi onesnaženja zraka, kot so padec produktivnosti, dodatni zdravstveni stroški itd., in stroške, ki nastanejo zaradi zmanjšanega donosa in poškodb nekaterih materialov. Vendar ti modeli ne vključujejo vseh stroškov zaradi vplivov, ki jih ima onesnaženje na prebivalstvo. Toda četudi omejene, ocene stroškov kažejo na resnost škode. Skoraj

*Opomba
Članek je
nadaljevanje članka z
naslovom »Škodljivo
za zdravje, okolje in
naravo« iz prejšnje
številke revije EGES.*

**CELOTNI ČLANEK
PREBERITE V TISKANI
IZDAJI REVIFE**